

ARTICLE 19

محدودیت اینترنت:
کنترل اینترنت پیش و پس از اعتراضات مردمی

اسفند ۱۳۹۶

ARTICLE 19
Free Word Centre
60 Farringdon Road, London
EC1R 3GA
United Kingdom
T: 2500 7324 20 44+ / F: 0566 7490 20 44+ / E: info@article19.org
W: www.article19.org / Tw: @article19org @article19UN
Fb: facebook.com/article19org

این اثر تحت لیسانس مشترکات خلاقانه (Creative Commons) منتشر شده است که قابل انتشار برای هر مقصود غیر تجاری است. کپی، تغییر و بازنشر بخش یا قسمتی از این اثر با شرایط زیر مجاز است:

- ۱- منبع و خالق اثر آرتیکل ۱۹ ذکر شود
- ۲- برای مصارف تجاری مورد استفاده قرار نگیرد
- ۳- آثار تولید شده که از این اثر استفاده کرده‌اند با لیسانس مشابهی منتشر شوند.

برای اطلاعات بیشتر در مورد حق چاپ و کپی مشترکات خلاقانه به این نشانی رجوع کنید:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/legalcode>

آرتیکل ۱۹ همواره از دریافت آثاری که از این مقاله استفاده کرده‌اند استقبال می‌کند.

۴	پیشنهاد‌های آرتیکل ۱۹
۶	یافته‌های کلیدی
۷	مقدمه
۸	سانسور و دسترسی آنلاین
۸	بی‌طرفی شبکه و شبکه ملی اطلاعات که دیگر کم خطر نیست
۹	مورد تلگرام
۱۰	مسئولیت تلگرام
۱۲	استفاده از اپلیکیشن سروش پس از فیلتر تلگرام
۱۳	آیا حکومت سرعت تلگرام را پس از سانسور آن کم کرد؟
۱۴	مشکل با گوگل اپ انجین
۱۶	بازداشت‌ها و ارباب
۱۷	نازنین زاغری راتکلیف
۱۸	کاووس سید امامی
۱۹	قانونی‌بودن انتشار اسناد خصوصی در فیلم‌های مستند

دولت روحانی اگر بخواهد به وعده‌هایش برای حفاظت از آزادی‌های اینترنتی عمل کند، با چندین چالش مواجه خواهد شد. پیشنهاد‌های ما به شرح زیر است:

به قوه قضائیه:

- بر اساس اصل نوزدهم میثاق‌نامه بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی حقوق کانال‌های تلگرامی و همچنین نهادها و اشخاص را برای دریافت و ارائه اطلاعات و ایده‌های مختلف را بدون حد و مرز به رسمیت بشناسد (و همچنین باید به استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر که ایجاد اختلال در دسترسی به اطلاعات آنلاین را محکوم می‌کند توجه کند).^۱
- با اقدامات فوری از طریق انجام تحقیقات دقیق و بی‌طرفانه در مورد مرگ افراد بازداشت شده و همچنین بررسی اتهاماتی که در مورد شکنجه افراد و سایر اشکال بدرفتاری و شرایط بی‌رحمانه، غیرانسانی و تحقیرکننده در بازداشت‌گاه‌ها وجود دارد به استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر احترام بگذارد.
- روند تصمیم‌گیری در مورد اینترنت را با رعایت دقیق روش‌های اجرای سانسور آنلاین ضمت کند. (علی‌رغم این واقعیت که قوانین مربوط به جرایم کامپیوتری مشکل دارند و باید با استانداردهای بین‌المللی مطابقت پیدا کنند.)
- حق افراد بر پیش‌فرض بی‌گناه شناخته شدن، حق دادرسی عادلانه و روند قانونی را تضمین کند.
- در هنگام دسترسی به اطلاعات زندانیان به اجرای قانون کیفری (ماده ۱۰۴) و قانون جرایم کامپیوتری (ماده ۴۸) پایبند باشد.
- هر گونه اقدام سپاه پاسداران را که اطلاعات خصوصی افراد تحت بازداشت را در اختیار رسانه‌ها قرار می‌دهد محکوم کند.^۲
- بر طبق بالاترین استانداردهای بی‌طرفی عمل کند و همواره در تصمیم‌گیری‌ها مستقل باشد به ویژه در مقابل نهاد شبه‌نظامی سپاه پاسداران.^۳

به وزارت ارتباطات و فن آوری اطلاعات:

- به سیاست‌های مشوق ملی کردن محتوا و پلت‌فرم‌ها با هدف کنترل جریان اطلاعات پایان دهد.
- به تخفیف برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی محلی که در تناقض با بی‌طرفی شبکه است پایان دهد.
- با قوه قضائیه و شورای امنیت ملی برای پایان دادن به روند محدود کردن آزادی بیان در ایران مذاکره کند؛ به خصوص در مورد دور زدن روند قانونی سانسور و کنترل آنلاین
- مستندات خود را در روند تصمیم‌گیری درباره سانسور چه در روندهای داخلی خود و چه در سازمان‌ها و نهادهای موازی مانند قوه قضائیه و شورای امنیت ملی و کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه را شفاف‌سازی کند.
- به گزارش‌های نقض حق دسترسی مانند ایجاد اختلال در تلگرام و مسدود شدن آن پاسخ دهد و ارتباطات و مذاکرات با شرکت‌های تکنولوژی مانند تلگرام را مستند کند و در اختیار عموم قرار دهد.

به شورای عالی فضای مجازی:

- به سانسور و تهدید برای سانسور بیشتر پلت‌فرم‌ها پایان دهد.
- با شورای امنیت ملی همکاری کند تا قوانین و مقررات کشوری در سیاست‌های کنترل اینترنت انجام شود و به سانسور خودسرانه به بهانه امنیت ملی پایان دهد و
- به تشویق و ترغیب برای استفاده از پلت‌فرم‌های داخلی پایان دهد و در مقابل به توسعه داخلی تکنولوژی بدون تهدید یا نقض استانداردهای بین‌المللی آزادی بیان شامل بی‌طرفی شبکه بپردازد.

۱ شورای حقوق بشر سازمان ملل (۷ تیر ۱۳۹۵) ترویج و حمایت از حقوق بشر در تمام سطوح مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و حقوق فرهنگی شامل

حق پیشرفت و گسترش پروتکل HRC/۲۲/A/۲۰.L/۲۰۰۰.L/۲۲/A/HRC اطلاعات بیشتر: <https://tinyurl.com/yawdfnpy>

۲ مراجعه کنید به ماده‌های ۱۲ و ۱۳ قانون مجازات اسلامی.

ماده ۱۲- حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها باید از طریق دادگاه صالح، به موجب قانون و با رعایت شرایط و کیفیات مقرر در آن باشد.

ماده ۱۳- حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها حسب مورد نباید از میزان و کیفیتی که در قانون یا حکم دادگاه مشخص شده است تجاوز کند و هرگونه صدمه و خسارتی که از این جهت حاصل شود، در صورتیکه از روی عمد یا تقصیر باشد حسب مورد موجب مسؤولیت کیفری و مدنی است و در غیر اینصورت، خسارت از بیت المال جبران می‌شود.

۳ نامه سرکشاده نرگس محمدی، مدافع حقوق بشر که قوه قضائیه را متهم به وابستگی به سازمان‌های امنیتی در کشور از جمله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می‌کند را ببینید.

به صنعت مخابراتی ایران:

- دستورهای حکومت ایران برای قطع دسترسی به ترافیک خارجی را نپذیرد.

به شرکتهای تکنولوژی خارجی:

- کمپانیهایی مانند تلگرام باید در مورد ادعاهای دولت ایران مبنی بر مذاکرات دوطرفه و تعاملاتی که دارند شفافسازی کنند و مستندات را ارائه دهند.
- شرکت تلگرام توضیح دهد که چگونه زیر ساختهایی از این شرکت که در ایران قرارداد دارند در دوره فیلتر شدن این پلت فرم تحت تأثیر قرار گرفته اند (با توجه به شبکههای تحویل محتوا که در ایران مستقر هستند)
- گوگل باید بکوشد تا یک مجوز عمومی یا یک مجوز ویژه تحت قوانین اداره کنترل داراییهای خارجی آمریکا برای سرویسهایی مانند گوگل انجین در ایران بدست بیاورد.

به کاربران ایرانی اینترنت:

- از پلت فرمهای ایرانی جایگزین تلگرام مانند سروش با این آگاهی استفاده کنند که هیچ ضمانتی برای حریم خصوصی آنها وجود ندارد. گزینههای جایگزینی مانند سیگنال، واتساپ، وایر یا آی مسیج را انتخاب کنند. در مواردی که کنترلها شدیدتر هستند به جای جایگزینهای ایرانی از ابزارهای امن دور زدن فیلتر استفاده کنند.
- از ویژگیهایی مانند پیامهای لحظه‌ای یا پیامهای ناپدیدشونده در سیستمعاملهایی مانند وایر، سیگنال و تلگرام استفاده کنند تا جلوی دسترسی مقامات ایرانی به محتواهایی که برای محکومیت استفاده می‌شوند را بگیرند. کاربران در زمان استفاده از ابزارهایی که چنین قابلیتی ندارند باید به یاد داشته باشند که پیامهای قدیمی خود را حذف کنند.
- پاکسازی دیجیتال را تا جایی که ممکن است انجام بدهند. رسیدهها و مدارک را از ایمیلهای خود حذف کنند.
- هیچگاه رمزهای عبور خود را در اختیار دیگران قرار ندهند. از ابزارهای قفل‌گذاری متن مانند PGP استفاده کنند که محتوای ایمیلها را غیرقابل خواندن می‌کند، حتی در صورت دسترسی مقامات به آنها.

- قطع دسترسی کاربران به اینترنت در اوج کشمکش‌های سیاسی همچنان اجرا می‌شود
- تمرکزها بر روی کنترل شبکه موبایل است
- خطر شبکه ملی اطلاعات؛ معضلی که دیگر یک سرطان خوش‌خیم و بی‌ضرر نیست
- عدم وجود روند و فرآیند رسمی برای تصمیم‌گیری در مورد سانسور با وجود تناقض با قانون جرایم رایانه‌ای و استانداردهای بین‌المللی
- مسئولیت‌های تلگرام به عنوان یک شبکه اجتماعی
- سانسور اینستاگرام و تلگرام در ایران
- شواهدی از کاهش سرعت تلگرام پس از لغو فیلتر
- تشویق و درخواست ممنوعیت دائمی شبکه‌های اجتماعی خارجی توسط عوامل تندرو و محافظه‌کار
- پایبندی بیش از اندازه گوگل به تحریم‌های آمریکا؛ مانعی بر راه ارتباط امن ایرانیان در طول اعتراضات
- ضبط و انتشار غیر قانونی ارتباطات و اطلاعات خصوصی زندانیان بر خلاف قوانین حفظ حریم خصوصی؛ پرونده نازنین زاغری و کاووس سید امامی

اگرچه بازداشت‌هایی مانند بازداشت مدیران کانال‌های تلگرامی حامی روحانی، توسط عناصر تندرویی مانند سپاه پاسداران و قوه قضاییه صورت گرفت، اما اختلال در اینترنت به طور کلی حداقلی بود^۴ و این انتخابات اولین انتخابات پس از سال ۱۳۸۴ بود که دسترسی ایرانیان به اینترنت مختل نشد. دور از انتظار بود که مردمی که در جریان انتخابات دست به اعتراض زده بودند، پس از ارائه پیش‌نویس لایحه بودجه در ۱۹ آذر ۱۳۹۶ که نشان‌دهنده توزیع نابرابر بودجه کشور بود^۵، به اعتراض برخاستند. این مردم اغلب از قشری بودند که از بی‌کاری و بی‌عدالتی رنج می‌بردند. در این گزارش حوادث اعتراضات سراسری سال ۱۳۹۶، تأثیر آن بر قانون و سیاست‌های اینترنتی مستندسازی شده است. برخی از این موارد، ادامه مستندسازی‌های انجام شده در گزارش قبلی است. برنامه‌هایی که پیش از این، دولت حسن روحانی برای شبکه ملی اطلاعات تدوین کرده بود، پس از قطع ترافیک بین‌المللی اینترنت در جریان اعتراضات، دیگر بی‌خطر به نظر نمی‌رسد. علاوه بر این، مسدود کردن موقت تلگرام به معنای عقب‌نشینی دولت روحانی از وعده‌هایش در زمینه آزادی‌های آنلاین بوده است. یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای دولت روحانی در ترویج آزادی اینترنتی، مقاومت او برای سانسور نشدن اینستاگرام و تلگرام، علی‌رغم تلاش محافظه‌کاران و تندروها بود. اکنون پس از آنچه که در مورد تلگرام افتاد، بعید به نظر می‌رسد که تلاش دولت روحانی برای بازگشایی دوباره پلت‌فرم‌هایی مانند توئیتر که از سال ۱۳۸۸ مسدود شده‌اند به ثمر برسد. وحشت بیمارگونه از این پلت‌فرم‌ها به دلیل ایجاد موج اعتراضات به محدودیت بیشتر آنها کمک کرده و موجب بازداشت‌ها و رفتارهای غیرقانونی نیز شده است. با این حال نمی‌توان همه مسئولیت را بر دوش مقامات ایران گذاشت. این گزارش همچنین به برخی از نارسایی‌های شرکت‌هایی مانند گوگل و تلگرام در ایجاد دسترسی امن و بدون خدشه به اینترنت در ایران اشاره خواهد داشت.

این گزارش از مجموعه گزارش‌های «محدودیت اینترنت» (Tightening the Net)، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که محدودیت‌های تازه‌ای را در محدود کردن آزادی‌های آنلاین پس از تظاهرات‌های دی ماه نشان می‌دهد. انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۱۳۸۸ و جنبش سبز، به ایجاد زیرساخت‌های ملی اینترنت در ایران، سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری برای افزایش کنترل آن سرعت بخشیده است. هرچند چرخ‌دنده‌های سانسور اینترنت و نظارت بر آن از اوایل ۱۳۷۸ با رونق وبلاگ‌نویسی در ایران شروع به حرکت کرد، اما در سال ۱۳۸۸ بود که حکومت متوجه قدرت اینترنت در بسیج کردن مردم شد و این سانسورها شدت گرفت. در هفته‌های منتهی به انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۸۸، جنبشی که از کمپین میرحسین موسوی شروع شد حکومت را به این نتیجه رساند که فیس‌بوک و توئیتر را در ماه اردیبهشت (پیش از انتخابات ۲۲ خرداد ۱۳۸۸) مسدود کند. فیس‌بوک، پلت‌فرمی بود که موسوی توانست حمایت مردمی خود را کسب و این جنبش مردمی را از طریق آن سازماندهی کند. توئیتر نیز پلت‌فرمی بود که بسیاری از ایرانیان خارج از کشور را در جریان وقایع و رویدادهای انتخاباتی قرار می‌داد. این دو پلت‌فرم تا به امروز در ایران مسدود هستند. ۲۳ خرداد ۸۸، زمانی که اعلام نتایج انتخابات شروع شد، حکومت اینترنت را برای ۴۵ دقیقه قطع کرد و پس از اتصال دوباره آن، سرعت آن را کاهش داد.

مجموعه چیزهایی که پس از آغاز جنبش سبز اتفاق افتاد، این تمایل تازه را در حکومت ایجاد کرد که کنترل اینترنت را حفظ کند. پیش‌نویس قانون جرائم اینترنتی ابتدا در سال ۱۳۷۷ توسط مجلس ایران تصویب شد. ۱۶ روز پس از انتخابات، این قانون در ۷ تیر ۱۳۸۸ توسط شورای نگهبان تأیید شد.^۶ قانون جرائم رایانه‌ای در راستای نظارت و سرکوب آنلاین همراه با روش‌های سازمانی برای اجرای سانسور است که کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه مسئول تصمیم‌گیری‌های آن است.^۷ پس از آن در سال ۱۳۹۱ شورای عالی فضای مجازی ایجاد شد که همه زیرساخت‌ها، نهادها و تصمیم‌گیری‌های سیاست اینترنتی را در دفتر رهبر ایران متمرکز کرد.^۸ علاوه بر این، نظارت بر اینترنت از طریق زیرمجموعه‌های مختلف از جمله ایجاد گروه «گرداب»، گروهی از شبه‌نظامیان سپاه پاسداران ایران و همچنین «پلیس سایبری»، که در تمام ادارات پلیس ایران شعبه دارد، فعال شد. بسیاری منتظر بودند که ببینند حکومت در انتخابات بعدی چگونه برای کنترل اینترنت وارد عمل می‌شود. با این حال در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۱۳۹۲ تا حدودی شاهد عملی شدن انسداد اینترنت از طرف دولت بوده‌ایم.^۹

۴ خبر آنلاین، ۷ تیر ۱۳۸۸ با عنوان «قانون جرایم یارانه‌ای ابلاغ شد» <https://www.khabaronline.ir/print/12548>

۵ خبر آنلاین، ۲۳ تیر ۱۳۸۸ با عنوان «قانون جرایم یارانه‌ای ابلاغ شد» <https://www.khabaronline.ir/print/12548>

۶ پرس تی وی، ۱۷ اسفند ۱۳۹۰ «فرمان رهبری برای سازماندهی شورای عالی فضای مجازی» <http://www.prestv.ir/detail/230425.html>

۷ «اینترنت کم رقم: مکانیزم انسداد برای سانسور در ایران» منتشر شده در ۳۰ خرداد ۱۳۹۱ <https://arxiv.org/abs/1306.4361>

۸ قوه قضاییه در اردیبهشت ۱۳۹۶ چند هفته مانده به انتخابات، تماس صوتی تلگرام را مسدود کرد

۹ پیش‌نویس بودجه باعث شعله‌ور شدن اعتراضات در ایران / <https://globalvoices.org/2018/01/09/the-draft-budget-at-the-heart-of-the-iran-protests/>

بی‌طرفی شبکه و «شبکه ملی اطلاعات» که دیگر کم‌خطر نیست

خطرات این موضوع در اعتراضات سراسری دی ۱۳۹۶، زمانی که اتصال به ترافیک بین‌المللی مختل شد، بیشتر احساس شد. از ۱۱ دی ماه ۱۳۹۶ به این سو، کاربران از اختلال ISP های گوناگون در اتصال به ترافیک اینترنتی که هاست آنها داخل ایران نبود، خبر دادند (تصویر یک را ببینید).

تصویر یک: یک کاربر ۱۱ دی ۱۳۹۶ گزارش می‌دهد که آسیا تک ISP مورد استفاده اش به او اجازه دسترسی به ترافیک وب خارجی را نمی‌دهد. او توضیح می‌دهد که با استفاده از یک خدمات‌رسان دیگر به نام ایرانشل توییتش را ارسال می‌کند. چند ساعت بعد او پست دیگری منتشر کرده که می‌گوید سرویس به حالت عادی بازگشته است.

شبکه ملی اطلاعات (شما) که گاه «پروژه اینترنت ملی» خوانده می‌شود، به شکلی دقیق مورد بررسی قرار گرفته تا ظرفیت‌های کم‌خطر آن برای رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در ایران و نیز توانایی‌اش برای متمرکز کردن زیرساخت‌های اینترنت در دست دولت ارزیابی شود.

ما در اولین گزارش از مجموعه «محدودیت اینترنت^{۱۰}» مراحل متفاوت این پروژه را مستند کردیم^{۱۱}:

- مرحله یک «اینترنت پاک» را از رقیب بین‌المللی‌اش جدا می‌کند؛
- مرحله دو (که پایان آن تا سال ۱۳۹۲ پیش‌بینی شده بود) همه وب‌سایت‌های ایرانی را به هاست‌های داخلی انتقال می‌دهد؛
- مرحله سوم که مرحله نهایی است، مدیریت محلی اینترنت ملی درون کشور را به راه می‌اندازد و امکان دسترسی و کنترل کامل مسئولان بر اینترنت را فراهم می‌کند.

مسئله بی‌طرفی شبکه در ارتباط با هدف دولت برای ایجاد فاز اول و دوم برجسته شد. دولت حسن روحانی مشوق‌های گوناگونی را برای ترغیب ایرانیان به استفاده از وب‌سایت‌ها و اپلیکیشن‌های داخلی به جای سرویس‌های آنلاین خارجی به کار بسته است. دولت حسن روحانی از اسفند ۱۳۹۵ شرکت‌های خدمات‌رسان اینترنتی (ISP) را تحت فشار قرار داده تا مشوق‌هایی را برای ترغیب کاربران به دسترسی به محتوای ملی ایجاد کنند^{۱۲}. این مساله به تلاش‌های نظام‌مند حکومت در سانسور اینترنت یاری رسانده است.

حکومت قادر نبوده دسترسی به وب‌سایت‌های فیلترشده مانند یوتیوب را کاملاً مسدود کند، و به اعطای تخفیف و بالا بردن سرعت اینترنت برای کاربرانی توسل جسته که به استفاده از نسخه‌های داخلی و مورد تأیید دولت از این سایت‌ها مثل سایت آپارات، سایت داخلی اشتراک‌گذاری ویدیو تمایل دارند^{۱۳}.

کمپین حقوق بشر ایران در گزارشی به یک منبع اطلاعاتی در یکی از هفت نقطه مبادله اینترنت (iXP) ایران اشاره کرده که می‌گوید مقامات ایران به آنها دستور داده‌اند تا در ترافیک بین‌المللی اختلال ایجاد کنند. او به کمپین حقوق بشر در ایران گفته که «همه داده‌های بین‌المللی از شبکه بیرون ریخته می‌شود که به اختلال گسترده می‌انجامد»^{۱۴}. با این حال گزارش‌های کاربران داخلی عمدتاً به قطعی اتصال اینترنتی تلفن همراه مربوط می‌شد. از ۱۱ دی ۱۳۹۶ به این سو اما کاربران از مشکلات دسترسی به ترافیک خارجی روی هر دو اتصال اینترنتی خانگی و تلفن همراه خبر می‌دادند (به تصویر دو نگاه کنید).

نگرانی از اینکه تصمیم‌های یادشده بر خلاف قانون و مغایر با روند حقوقی ضروری اتخاذ شده‌اند، وقتی به وجود آمد که مشخص شد سازمان‌های امنیتی گوناگون داخل کشور تصمیم‌گیرنده بوده‌اند؛ سازمان‌هایی که بی‌توجه به روندهای معین‌شده در قوانین و پروتکل‌های رسمی ایران دست به اقدام

10 Tightening the Net

11 گزارش ما را با عنوان «پروژه اینترنت ملی» را در اینجا بخوانید: <https://www.article19.org/resources/tightening-the-net-irans-national-internet-project/>

12 صفحات ۶ و ۷ گزارش تیر ۱۳۹۶ ما را با عنوان «آزادی‌های اینترنتی در آستانه دولت جدید حسن روحانی» را در اینجا بخوانید: <http://bit.ly/2nTvpHl>

13 بیانیه مشترک آرتیکل ۱۹ و کمپین حقوق بشر در ایران را با عنوان «لغو بی‌طرفی شبکه و آسیب به آزادی اینترنت در داخل و خارج» را در اینجا بخوانید:

<https://www.article19.org/resources/us-repeal-net-neutrality-harms-internet-freedom-home-abroad/>

14 گزارش کمپین بین‌المللی حقوق بشر در ایران با عنوان «اختلالات وسیع در اینترنت در زمان اعتصابات سراسری: وبسایت‌ها به سختی باز می‌شوند» را در اینجا بخوانید:

<https://www.iranhumanrights.org/2018/01/irans-severely-disrupted-internet-during-protests-websites->

می‌زنند^{۱۵}. بر اساس شروط پیش‌بینی‌شده از سوی قانون جرائم رایانه‌ای و مجموعه سازمان‌های تحت نظارت شورای عالی فضای مجازی، چندین مقام مسئول باید با هم برای انجام چنان اقداماتی تصمیم‌گیری کنند. محمد جواد آذری جهرمی، وزیر ارتباطات و فناوری بعدتر گفت که شورای عالی امنیت ملی مسئول تصمیم‌گیری بوده است^{۱۶}.

مورد تلگرام

گفتارهای پیرامون تلگرام و «بلایای» استفاده از اینترنت

تمایل تندروها برای کنترل تلگرام

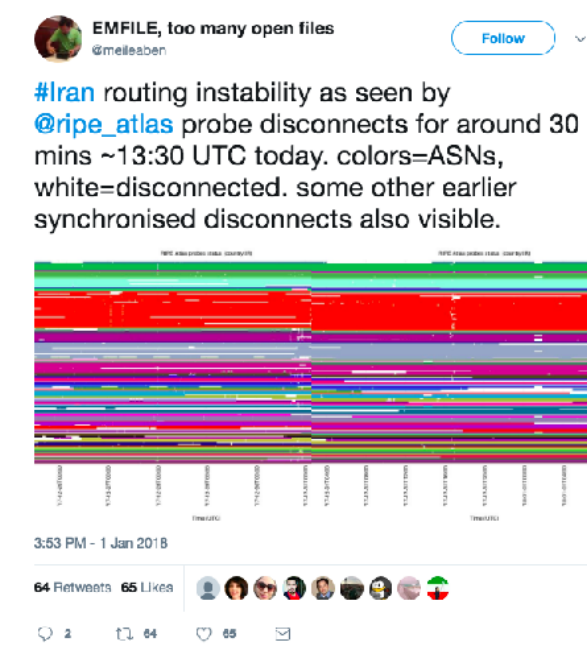
از زمان افزایش محبوبیت تلگرام در سال ۱۳۹۳ بحث‌های زیادی درباره آن داخل ایران صورت گرفته است. از بیانیه‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات درباره همکاری مستقیم با تلگرام گرفته تا جلسات کارگروه مصادیق و محتوای مجرمانه برای تصمیم‌گیری در مورد ادامه مسدودماندن این پلت‌فرم؛ و همزمان عناصر تندروی کشور که حامیان اصلی فیلترشدن تلگرام هستند. با وجود سابقه حکومت ایران در سانسور پلت‌فرم‌های محبوب خارجی مانند توئیتر و فیس‌بوک، دولت روحانی اینستاگرام و تلگرام را قابل دسترس نگه داشت و این بزرگترین پیروزی آنها در زمینه آزادی‌های اینترنتی بود.

تلگرام ۱۰ دی ۱۳۹۶ مسدود شد و در ۲۳ دی ۱۳۹۶ فیلتر آن برداشته شد. هنگامی که تلگرام موقتاً فیلتر بود، تعدادی از تندروها بر ضرورت حفظ این روند تاکید می‌کردند. سید احمد خاتمی، امام جمعه پرنفوذ تهران و عضو مجلس خبرگان رهبری در خطبه نماز جمعه ۱۵ دی ۱۳۹۶ توضیح داد^{۱۷}:

همه شما دیدید که فضای مجازی آتش‌بیار معرکه بود؛ فضای مجازی که دم به دم می‌گفت کجا شلوغ است و باید چه شعارهایی داده شود.

شما دیدید که وقتی فضای مجازی محدود و بسته شد، فتنه فروکش کرد. اینکه مقام معظم رهبری می‌فرمایند، فضای مجازی امروز هزاران توپخانه به سمت ملت ایران در حال شلیک دارد، مفهومی این است که باید این توپخانه را از کار انداخت. به جای این لجنزار متعفن که به نام تلگرام است، فضای مجازی سالم در اختیار جامعه قرار بگیرد و امنیت، اخلاق و ایمان جامعه را حفظ شود. نگوئید که موقتاً قطع کرده‌ایم و دوباره برمی‌گردیم؛ اگر این شیاطین بازگردند، دوباره «همان آتش و همان کاسه» خواهد شد.

کشورهایی نظیر چین و روسیه فضای مجازی آوردند و مدیریت آن را خودشان به دست گرفتند. چرا اینترنت ملی را نمی‌آوردید؟ تا آنجا که اطلاع دارم تمام ظرفیت‌ها برای این کار مهیاست. ننویسند و

تصویر دو: کاربرانی که تلاش می‌کنند به سایت‌هایی که سرورهایشان خارج از ایران است دسترسی پیدا کنند به مدت ۳۰ دقیقه نمی‌توانند آنلاین شوند (برگرفته از بررسی‌های Rie_atlas).

۱۵ یک منبع آگاه به خبرگزاری ایلنا اعلام کرد که اختلالات رادیویی با دستور مقامات امنیتی بالادستی انجام شده است: <http://bit.ly/2BrgQ5a>

۱۶ خبرگزاری ایلنا در ۲ ژانویه ۲۰۱۸ به نقل از وزیر ارتباطات و فناوری اعلام کرد اختلالات به دستور شورای عالی امنیت ملی انجام شده است.

۱۷ سخنرانی نماز جمعه خاتمی در ۱۵ دی ۱۳۹۶ را در اینجا بخوانید: <http://bit.ly/2ok0FOU>

نگویند که ما با فضای مجازی مخالفیم؛ خیر؛ ما با فضای مجازی که کیدش دست نظام باشد موافقیم. فضای مجازی که کیدش دست آمریکا باشد، ملت ایران موافق آن نخواهد بود.

باشد.

علی‌رغم حمایت علنی روحانی از امکان دسترسی به شبکه‌های اجتماعی واقعیت این است که حکومت ایران دسترسی به تلگرام را متوقف کرد و میلیون‌ها تن از شهروندان خود را از دسترسی به یک ابزار قانونی برقراری ارتباط محروم یافتند و حق آنها برای آزادی بیان محدود شد؛ چیزی که خلاف وعده‌های انتخاباتی و تعهدات بین‌المللی حقوق بشری بود. به نظر می‌رسد بقیه طرح‌های ملی نیز در تناقض با ادعاها و وعده‌های دولت روحانی است. دولت روحانی مساله حذف سانسور در توییتر و فیس‌بوک را عملی نکرده در حالی که اعلام کرده بود قطع شبکه‌های اجتماعی نباید دائمی باشد. با این‌که روحانی سعی کرده با رویکردی لیبرال درباره اینترنت سخن بگوید، رئیس مرکز رسانه‌های دیجیتال در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت او در کنفرانس خبری ۱۸ دی ماه اعلام کرد که این مرکز در حال تلاش برای رونمایی از یک پلت‌فرم داخلی است که بتواند جایگزین تلگرام شود. ما قبلاً به طور جامع به مسائل مربوط به پلت‌فرم‌های داخلی و چگونگی نقض حریم خصوصی و بی‌طرفی شبکه در آنها پرداخته‌ایم.^{۲۲} اگرچه مشخصاً نامی از این پلت‌فرم جایگزین برده نشده، اما به احتمال زیاد پلت‌فرم مورد نظر اپلیکیشن سروش، برنامه‌ای تقلیدشده از تلگرام است.^{۲۳}

مسئولیت تلگرام

این پلت‌فرم در داخل ایران حدود ۴۵ میلیون کاربر دارد و اصلی‌ترین پلت‌فرم ارتباطی (خصوصی و عمومی) ایرانیان به حساب می‌آید. این میزان کاربر در کشوری که ۵۰ میلیون کاربر آنلاین (و جمعیتی حدود ۸۰ میلیون) دارد، رقم بزرگ و مهمی است.^{۲۴} کانال‌های عمومی تلگرام مجموعه گسترده‌ای از موضوعات سیاسی تا موضوعات روزمره پیش پا افتاده را شامل می‌شود. برخی از کانال‌های تلگرامی به مخالفان حکومت در خارج کشور تعلق دارند که معمولاً در پلت‌فرم‌های دیگر فیلتر می‌شوند؛ همچون کانال sedaiemardom@ که قبلاً به نام Amad News شناخته می‌شد، از کانال‌های مخالف حکومت است. کانال تلگرامی آمدنیوز ۹ دی به درخواست دولت ایران از تلگرام حذف شد.

پس از لغو فیلتر تلگرام در اواسط دی، برخی از اعضای محافظه‌کار مجلس شورای اسلامی ایران خواستار ممنوعیت اپلیکیشن‌های شبکه‌های اجتماعی خارجی در ایران شدند.^{۱۸} آنها ۲۵ دی در نامه‌ای خطاب به حسن روحانی، رئیس‌جمهوری ایران، صادق لاریجانی، رئیس قوه قضاییه ایران و علی لاریجانی رئیس مجلس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، شبکه‌های اجتماعی خارجی را به تشویق به خشونت و استفاده از مواد مخدر و همچنین تحریک مردم به اعتراض و عاملی کمکی برای حمله تروریستی دولت اسلامی به حرم رهبر فقید ایران و مجلس شورای اسلامی در خرداد ۱۳۹۶ متهم کردند. نمایندگان مجلس همچنین خواستار نظارت دقیق‌تر بر وی‌پی‌ان‌ها شدند. اما همان‌طور که تلاش نافرجام محمود احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهوری پیشین ایران در سال ۱۳۹۱ برای کنترل وی‌پی‌ان‌ها نشان داد، این کار نشدنی است.^{۱۹}

احمد جنتی، رئیس شورای نگهبان و عضو مجلس تشخیص مصلحت نظام نیز همگام با نمایندگان تندرو مجلس در پنجم بهمن ۱۳۹۶ از لزوم کنترل اینترنت سخن گفت و توضیح داد که رهبر ایران با تعداد زیادی از متخصصان فضای مجازی جلسه‌ای چندساعته تشکیل داده تا راهی برای کنترل اینترنت که «بلا جان» شده است، پیدا کنند.^{۲۰}

در زمان فیلتر شدن تلگرام در دی‌ماه، حسن روحانی خود اعلام کرد که شبکه‌های اجتماعی برای چند روز به خاطر شرایط امنیتی مسدود شده‌اند. او در عین حال اظهارات تندروها در حمایت از مسدودیت دائمی شبکه‌های اجتماعی را به نقد کشید:^{۲۱}

شبکه اجتماعی به خاطر شرایط امنیتی شاید چند روز بسته باشد. حالا می‌خواهید سوءاستفاده کنید و بگویید قشنگ بود؟ برای ابد بسته باشد؟ تو راحت خوابیدی اما ۱۰۰ هزار نفر بی‌کار شدند. قطع دسترسی به شبکه‌های اجتماعی نباید دائمی

۱۸ نامه ۱۷۰ عضو مجلس ایران برای مسدود کردن شبکه‌های اجتماعی خارجی را در اینجا بخوانید: <http://www.ima.ir/fa/News/82797667>

۱۹ گزارش کمپین حقوق بشر در ایران در تاریخ ۲۸ دی ۱۳۹۶ را ببینید:

<https://www.irahumanrights.org/2018/01/majority-of-iranian-mps-call-for-ban-on-foreign-social-media-apps/>

۲۰ سخنان جنتی در ۵ بهمن ۱۳۹۶ را در اینجا ببینید: <http://www.bbc.com/persian/iran-42816300>

۲۱ توییت حساب رسمی خبرگزاری فارس درباره کنفرانس خبری حسن روحانی در ۱۸ دی ۱۳۹۶ را در اینجا ببینید: https://twitter.com/FarsNews_Agency/status/950343761967665152

۲۲ درباره پایان کار سایت کلوب به عنوان نمونه‌ای از جایگزین‌های داخلی شبکه‌های مجازی و نقض بی‌طرفی شبکه از طریق تبلیغ جایگزین‌های داخلی، صفحات ۳ و ۴ گزارش آبان ماه ما را بخوانید:

<http://bit.ly/2Ci5YXQ>

۲۳ درباره سروش، می‌توانید وبلاگ آنها را در اینجا ببینید:

<https://soroush-app.ir/blog/%D9%BE%DB%8C%D8%A7%D9%85-%D8%B1%D8%B3%D8%A7%D9%86-%D8%B3%D8%B1%D9%88%D8%B4/>

۲۴ اظهار نظر پاول دوروف مدیر عامل تلگرام درباره تعداد کاربران ایرانی این اپلیکیشن را در لینک اول و آخرین آمار تعداد کاربران اینترنت ایران را

در لینک دوم ببینید: <https://bloom.bg/2AvursU> ، <http://bit.ly/2hE1B1g>

آرتیکل ۱۹ قبلاً به نگرانی‌های ناشی از فقدان شفافیت در رابطه تلگرام با ایران پرداخته است.^{۲۵} این نگرانی‌ها زمانی بیشتر شدند که تلگرام با حذف کانال آمدنیوز موافقت کرد (تصویر ۳ را ببینید).^{۲۶} تلگرام توضیح روشنی درباره روند و رویه موافقت با این درخواست نداده و این مساله نگرانی‌ها را در میان حامیان حقوق دیجیتال افزایش داده است.^{۲۷}

تصویر ۳: تویتهای ردوبدل‌شده بین مدیر تلگرام و وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات ایران در مورد حذف کانال آمدنیوز. یک روز قبل از فیلتر موقت تلگرام.

با این حال در پی افزایش فشارها و درخواست‌ها برای پاسخگویی و رعایت رویه‌های لازم، پاول دوروف، مدیر تلگرام در ۱۱ دی ۱۳۹۶ بیانیه‌ای صادر کرد که مطابق آن ظاهراً تلگرام دیگر به درخواست حذف کانال‌ها پاسخ نداده است؛ امری که موجب شد این پلت‌فرم به طور موقت در ایران فیلتر شود.^{۲۸}

فیلتر تلگرام هم‌زمان بود با فیلتر اینستاگرام، پلت‌فرم محبوب خارجی دیگری که در ایران فیلتر نبود. با اینکه اینستاگرام همچون تلگرام برای ارتباطات و رسانه‌ها نقشی مرکزی ندارد، اما از ۲۴ میلیون کاربر در ایران برخوردار است.^{۲۹} علی‌رغم امتناع تلگرام در اجابت درخواست‌های دولت ایران، آنها هنوز به پرسش‌ها درباره چگونگی عملکرد شبکه تحویل محتوا (CDN) در ایران هنگام اعمال فشار دولت و در نهایت مسدود کردن آن، پاسخی نداده‌اند.^{۳۰} تلگرام باید در مورد تمام جنبه‌های حضورش در ایران و رابطه با مقامات ایرانی شفاف باشد.^{۳۱}

فیلتر شدن تلگرام به دلیل اختلالی که در زندگی روزمره، به ویژه برای کسب‌وکارهای متکی به این پلت‌فرم به وجود آورد، نارضایتی گسترده‌ای در سراسر کشور ایجاد کرد. رضا الفت‌نسب، سخنگوی اتحادیه صنایع دستی گفته بود اگر فیلتر تلگرام همچنان باقی بماند، ۱۰۰ هزار فروشنده مجاز آنلاین کار خود را از دست خواهند داد.^{۳۲} نیازی به گفتن نیست که فیلتر تلگرام با بسیاری از وعده‌ها و گفته‌های آذری جهرمی، وزیر ارتباطات ایران و دولت حسن روحانی که همواره بر فضای باز اینترنت و توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات برای غنی‌سازی اقتصاد تاکید داشتند در تناقض بود. روحانی ۱۰ روز قبل از مسدود شدن تلگرام در یک کنفرانس مطبوعاتی درباره گزارش «حقوق شهروندی» گفته بود: «فضا برای برقراری ارتباط با جهان حفظ خواهد شد. ما به دنبال فیلتر کردن شبکه‌های اجتماعی نیستیم و دست وزیر ما روی دکمه فیلتر نخواهد رفت».^{۳۳}

با این حال ۱۱ دی ماه، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات دولت حسن روحانی در صفحه توییتر خود اعلام کرد (تصویر ۴ را ببینید):

یکی از جهت گیری‌های دولت برای حل معضل بیکاری، توسعه کسب و کارهای نوپا و تقویت فضای مجازی بوده و خواهد بود. وظیفه دارم از صدها هزار هموطن عزیزی که بدلیل شرایط اخیر متضرر شده‌اند، عذرخواهی کنم. با بازگشت آرامش، در حال مذاکره با شورای امنیت کشور برای رفع محدودیت‌ها هستیم.

این رویداد دوباره مساله قطع اینترنت در مقاطع حساس را به ما یادآوری کرد. رویه‌ها، مقررات و قوانین ایران برای اجرای سانسور اینترنت از سوی شورای امنیت ملی تعیین می‌شود؛ در حالی که اعضای این شورا با رأی مردم انتخاب نشده‌اند.

۲۵ صفحات ۸ و ۱۲ گزارش Tightening the Net، دی ۱۳۹۶ به نگرانی‌های مربوط به فعالیت تلگرام در ایران پرداخته است.

۲۶ توییت دوروف در ۱۱ دی ۱۳۹۶ درباره حذف کانال آمدنیوز را در اینجا ببینید: <https://twitter.com/durov/status/947179988213624832>

۲۷ مطلب پلیتیکا با عنوان «بدیهی‌های تلگرام به مردم ایران» را در اینجا بخوانید: <https://www.politico.com/magazine/story/2018/01/01/irans-telegram-revolution-216206>

۲۸ توییت دوروف درباره عدم جواب‌دهی تلگرام به درخواست حذف کانال‌ها (به خصوص در مورد کانال جایگزین «آمد نیوز» با نام «صدای مردم» و مسدود شدن

تلگرام در ایران را در اینجا ببینید: <https://twitter.com/durov/status/947441456238735360>

۲۹ این آمار از گزارش «We are social» درباره بررسی اجمالی دیجیتال در جهان در سال ۱۳۹۶ استخراج شده است: <http://bit.ly/2C6LMJ1>

۳۰ پرسش کولین اندرسون محقق حوزه اینترنت از دوروف درباره CDN های تلگرام در داخل ایران بی پاسخ ماند: <https://twitter.com/CDA/status/953053043209265152>

۳۱ نگرانی‌های ما درباره این موضوع را در خلاصه گزارش تیر ۹۶ در اینجا ببینید: <http://bit.ly/2nTvpHl>

۳۲ مصاحبه الفت‌نسب با المانیور را در تاریخ ۲۲ دی ۹۶ در اینجا ببینید: <http://bit.ly/2EU67md>

۳۳ گزارش بی‌بی‌سی فارسی با عنوان «دست وزیر ارتباطات ما بر روی دکمه فیلترینگ نخواهد رفت» را در اینجا ببینید: <http://bbc.in/2C8vEaj>

تصویر ۵: سروش، پاسخ ایران به تلگرام؛ سروش. با همان ویژگی‌های چت و انال‌های عمومی مانند تلگرام.

تصویر ۴: وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات مسئولیت خود در باز نگه داشتن فضای مجازی را برای آفریدن فرصت‌های اقتصادی وعده داده شده به مردم تصدیق می‌کند.

استفاده از اپلیکیشن سروش پس از فیلتر تلگرام

تندروها تعبیری متفاوتی از دیگران درباره تاثیرات توقف تلگرام داشتند. عبدالصمد خرمشاهی، رییس کارگروه تعیین محتوا و مصادیق مجرمانه در ۲۲ دی ۱۳۹۶ (تصویر ۵) در کانال سروش خود نوشت:

«بررسی‌های به‌عمل‌آمده حاکی است به رغم تبلیغات پرچم جهت استفاده از فیلترشکن برای دسترسی به تلگرام، فعالیت تلگرام در فضای مجازی کشور بیش از ۹۰ درصد کاهش داشته است. طی مدت کوتاهی که تلگرام فیلتر شده است پیام‌رسان‌های اجتماعی بومی مشابه آن مانند سروش، آی‌گپ رشد کمی و کیفی فوق‌العاده‌ای داشته‌اند. اگر وزارت ارتباطات در اجرای وظایف خود برخی دیگر از موانع موجود بر سر راه پیام‌رسان‌های داخلی را بردارد آنها به زودی قله‌های موفقیت را فتح و کشور را از وابستگی به بیگانگان در این حوزه نجات خواهند داد. سرمایه‌گذاران و مدیران پیام‌رسان‌های بومی وقتی که استقبال بی‌نظیر مردم را باور کردند علاوه بر استفاده بیشتر از متخصصان و به‌کارگیری سرمایه‌های انسانی سرمایه‌گذاری مالی قابل توجهی را در فضای مجازی انجام داده و سرورها و تجهیزات فنی زیادی را خریداری و نصب کرده‌اند ولی تا کارشان به نتیجه برسد نیازمند حمایت جدی دولت هستند.»

در این بیانیه باید چند مسئله را باز کرد. اولاً سروش در کافه بازار، یکی از فروشگاه‌های آنلاین محبوب در داخل ایران بیش از یک میلیون بار نصب شده است^{۲۴}، در حالی که تلگرام بیش از ۱۷ میلیون بار در کافه بازار نصب شده^{۲۵}. ثانیاً، اظهارات خرم‌آبادی با سایر شاخص‌ها در تناقض است. این شاخص‌ها نشان می‌دهند که هرچند استفاده از تلگرام کاهش یافته، اما این پیام‌رسان هنوز پایگاه قابل‌ملاحظه‌ای داخل ایران دارد و میلیون‌ها پست و بازدید در زمان مسدود شدن آن داشته است (که به ۹۰ درصد مورد ادعای خرم‌آبادی نزدیک نیست). به تصویر ۷ نگاه کنید که بر اساس آمار «آزمایشگاه شبکه‌های اجتماعی دانشگاه تهران» است و Majazi.ir نیز از آن استفاده می‌کند^{۲۶}. ثالثاً، اصرار خرم‌آبادی بر اینکه دولت روحانی برای تشویق به توسعه اپلیکیشن داخلی تلاش نمی‌کند، برخلاف واقعیت است و سیاست‌های حمایتی مالی و سرمایه‌گذاری و تشویق به جایگزین‌های داخلی (مانند بسته‌های تشویقی ارزان یا رایگان برای استفاده از بعضی نرم‌افزارها^{۲۷}) توسط دولت چیز دیگری را نشان می‌دهند.

۲۴ آمار نصب سروش در کافه بازار: <https://cafebazaar.ir/app/mobi.mmdt.ot?l=en>

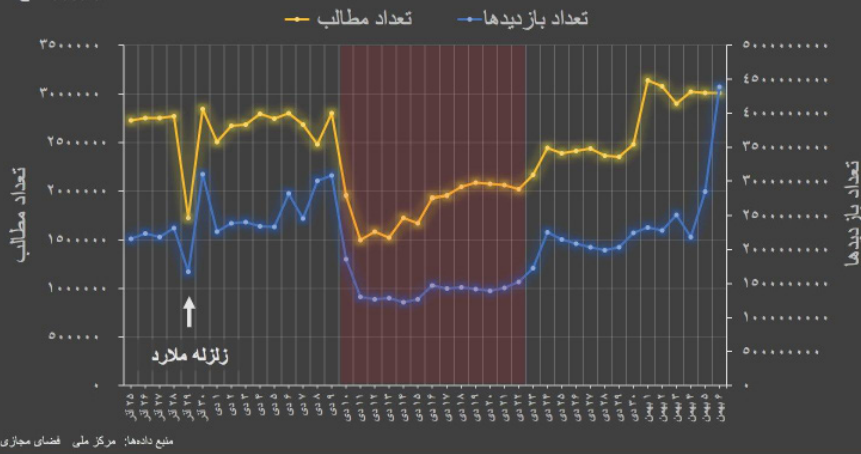
۲۵ آمار نصب تلگرام در کافه بازار: <https://cafebazaar.ir/app/org.telegram.messenger?l=en>

۲۶ لینک فقط در داخل ایران در دسترس است. <http://bit.ly/2EFj4ww>

۲۷ Zero-rating policies

استفاده از تلگرام در بین کانال‌های فارسی زبان

@TahaYasseri
@maasalan

ما به طور مفصل به این موارد در ناکامی‌های شبکه ملی اطلاعات برای تولید جایگزین‌های داخلی پایدار چون کلوب - که به خاطر سانسور و نظارت دولتی و ادار به تعطیلی شد - پرداختیم (صفحه ۳ و ۴ از سری «محدودیت اینترنت» مربوط به آبان ۱۳۹۶ را ببینید)^{۳۸}.

معلوم نیست که آیا کمبود اطلاعات منجر به اظهار ناخرسندی افرادی چون خرم‌آبادی و احمد خاتمی علیه دولت روحانی شده است یا خیر.

آیا حکومت سرعت تلگرام را پس از سانسور آن کم کرد؟

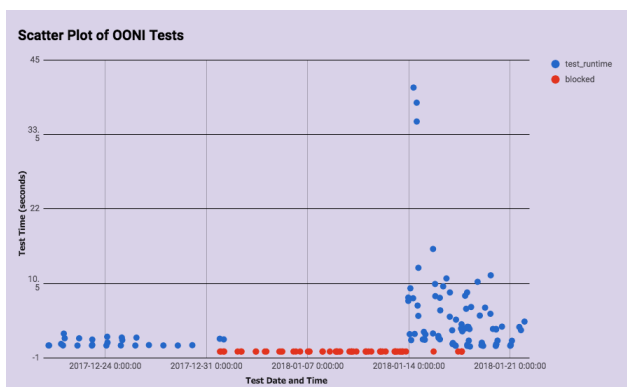
۲۳ دی ماه، زمانی که فیلتر تلگرام برداشته شد، کاربران گزارش دادند که سرعت اتصال به این اپلیکیشن کند شده است^{۳۹}. پاول دوروف این مساله را ۲۵ دی در توییته تایید کرد (تصویر ۶).

تصویر ۶: پاول دوروف، بنیان‌گذار و مدیرعامل تلگرام گزارش‌ها مبنی بر اینکه سرعت دانلود در تلگرام پایین آمده را تایید می‌کند.

تصویر ۷: زرد نمایانگر تعداد پست‌ها، آبی نمایانگر تعداد بازدیدها از پست‌های منتشر شده است. بخش خرمایی رنگ نمایانگر دوره‌ای است که تلگرام فیلتر شد؛ یعنی از ۱۰ دی تا ۲۴ دی. به نظر می‌رسد میزان مشاهده و بازنشر شبکه‌های فارسی تلگرام در دوره پس از فیلتر با دشواری‌هایی به میزان پیش از شروع فیلترینگ رسیده است. کاهش‌های قبلی به دلیل عوامل دیگری مانند زلزله است. طراحی گرافیک از طاهای یاسری و مهسا علیمردانی.

نتایج بررسی‌های «دیده‌بان باز دخالت در شبکه‌ها»^{۴۰} (OONI) که با آزمایش و کندوکاو ماهیت سانسور اینترنت در سراسر جهان را بررسی می‌کند، در بررسی نتایج سانسور تلگرام و نسخه وب آن^{۴۱} در ایران کندی سرعت (به دلیل افزایش زمان پاسخ‌گیری هنگام تست زمانی این پلت‌فرم‌ها) را تأیید می‌کند (تصویر ۸).

تصویر ۸: OONI مسدود شدن اپلیکیشن تلگرام و نسخه وب آن را در ایران بررسی می‌کند. در دوره پس از برداشته شدن مسدودیت تلگرام (نقاط قرمزکه همزمان با رفع فیلتر تلگرام در ۲۴ دی پایان می‌یابند) سرعت اتصال کاربر کند شده است. این گراف را آرتور فیلاسو، بنیانگذار و مدیر برنامه‌نویسی OONI تهیه کرده است و با اظهارات دوروف مدیر عامل تلگرام و دیگر آمارها همخوانی دارد.

داده‌های آزمایشگاه شبکه‌های اجتماعی دانشگاه تهران نشان می‌دهد که تعداد پست‌ها در کانال‌های عمومی فارسی و تعداد بازدیدها از پست‌های این کانال‌ها برای رسیدن به سطح پیش از فیلتر با دشواری همراه بود (منطقه خرمایی‌رنگ زمان فیلتر تلگرام را نشان می‌دهد) اما در ۳۰ و ۳۱ دی ماه تعداد آن به میزان پیشین رسیده است.

۳۸ گزارش نوامبر ۲۰۱۷ را ببینید: https://www.article19.org/wp-content/uploads/2017/12/TTN_4.pdf
 ۳۹ گزارش کاربران از داخل ایران را پس از برداشته شدن فیلتر تلگرام در ۲۳ دی‌ماه و سرعت دانلود پایین در این اپلیکیشن را اینجا ببینید: <https://twitter.com/search?q=telegram%20slow%20iran&src=typd>
 ۴۰ Open Observatory Network Initiative
 ۴۱ چگونگی تست سانسور تلگرام توسط OONI را در اینجا ببینید: <https://ooni.torproject.org/nettest/telegram/>

MJ Azari Jahromi @AzariJahromi · Jan 17

امروز از استماع گزارش دبیر شورای عالی فضای مجازی در دولت، مصوب شد که وزارت ارتباطات با تشکیل کارگروهی مرکب از وزرای اقتصادی دولت، معاونت علمی و با حضور مرکز ملی فضای مجازی، طرف یکماهه سند استراتژی جمهوری اسلامی ایران در توسعه اقتصاد دیجیتال را تهیه و برای تصویب به برت ارائه نماید

Translate from Persian

41 25 496

Barati @ABarati

Following

Replying to @AzariJahromi

جناب وزیر آیا وزارت ارتباطات از عمد در سرعت دانلود عکس ها و فیلم ها در #تلگرام اختلال ایجاد می کند؟

Translate from Persian

11:14 AM - 17 Jan 2018

2 Likes

تصویر ۹: توییت وزیر در ۲۸ دی:

«امروز از استماع گزارش دبیر شورای عالی فضای مجازی در دولت، مصوب شد که وزارت ارتباطات با تشکیل کارگروهی مرکب از وزرای اقتصادی دولت، معاونت علمی و با حضور مرکز ملی فضای مجازی، طرف یکماهه سند استراتژی جمهوری اسلامی ایران در توسعه اقتصاد دیجیتال را تهیه و برای تصویب به دولت ارائه نماید.» در پاسخ، یکی از دنبال کننده‌های جهرمی از او می‌پرسد: «آقای وزیر آیا وزارت ارتباطات از عمد در سرعت دانلود فیلم‌ها و عکس‌ها در تلگرام اختلال ایجاد می‌کند؟» این پرسش پاسخی در پی نداشت.

مشکل با گوگل اپ انجین

یکی دیگر از مشکلات دسترسی به فضای مجازی که در دوره اعتراضات ایران تأثیرش مشخص شد، پیروی گوگل از تحریم‌های ایالات متحده آمریکا و سدکردن قابلیت استفاده از گوگل اپ انجین (GAE) در ایران بود. این موضوع عمدتاً دغدغه متخصصان تکنولوژی و کارآفرینانی است که دسترسی به پلتفرم‌های رایانش ابری و چارچوب نرم‌افزاری تحت وب ندارند. شرکت‌ها اغلب از این انجین برای میزبانی وبسایت‌ها و اپلیکیشن‌هایشان استفاده می‌کنند.

گوگل اپ انجین در آذر ۱۳۹۵ به ابزاری مهم برای دور زدن امن فیلتر بدل شد. آن زمان سیگنال، پیام‌رسانی محبوب با رمزگذاری سرتاسری و قابلیت دور زدن فیلتر، مخفی کردن ترافیک از طریق اتصالات رمزگذاری شده با استفاده از گوگل اپ انجین را آغاز کرد^{۴۲}.

اپلیکیشن سیگنال از سال ۱۳۹۵ در ایران فیلتر شده است^{۴۳}. اما سیستم دورزدن فیلتر سیگنال که Domain fronting خوانده می‌شود، نتوانست

تلگرام پس از بیانیه پاول دوروف در ۲۶ دی، هیچ اطلاعاتی در این زمینه ارائه نکرده است و این مساله نیز یکی از نشانه‌های فقدان شفافیت آنها درباره مداخله حکومت ایران در پلت‌فرم‌شان است. داده‌های دانشگاه تهران و پژوهش OONI کاملاً علمی نیستند اما با گزارش‌های کاربران همخوانی دارند. بنابراین نشانه‌ای قوی هستند از اینکه مقامات ایران پس از برداشتن فیلتر تلگرام سرعت استفاده از آن را کاهش دادند. این مساله نیز نقض تعهدات مربوط به دسترسی اینترنت است که دولت روحانی هم در انتخابات وعده‌اش را داده بود و هم بخشی از تعهدات بین‌المللی‌اش است.

دولت ایران در پاسخ به اینکه آیا سرعت اینترنت را کاهش داده یا نه، بیانیه رسمی صادر نکرده است. اما بسیاری از کاربران همچنان گزارش می‌دادند که سرعت پایین، کسب و کار آنها را در معرض خطر قرار داده است. در ۲۸ دی ۱۳۹۶ و در پی آشکارشدن تأثیر فیلتر بر کسب‌وکارهای اینترنتی، جهرمی وزیر ارتباطات در توییتی گزارش داد که با دبیر شورای عالی فضای مجازی دیدار داشته تا به هماهنگی‌های لازم برای سیاست‌گذاری اقتصاد دیجیتالی دست یابند. پس از آن، کاربران از او درباره نقش وزارتخانه متبوعش در کاهش سرعت دانلود سوال کردند اما پاسخی از این وزیر معمولاً حاضر جواب دریافت نکردند (تصویر ۹ را ببینید).

^{۴۲} سیستم باز ویسپر، سازمان اصلی سیگنال، اعلام کرد که با استفاده از روش domain fronting ارائه شده در اینجین گوگل، سانسور را دور می‌زند.

^{۴۳} درباره سانسور سیگنال در ایران می‌توانید مطالب بیشتری در صفحه ۵ گزارش اردیبهشت ۹۶ ما در لینک اول بخوانید. لینک دوم توییتی درباره برداشتن سانسور سیگنال در اوایل دی ماه است.

<http://bit.ly/2elOqNp> و <https://twitter.com/Bybcocripe/status/948305874078126082>

گوگل باید مجوز عمومی برای ارائه این خدمات را تهیه کند تا دسترسی به اینترنت را برای ایرانیان فراهم آورد. به علاوه، اگر گوگل (و دیگر شرکت‌هایی که در ایجاد مانع بر سر دسترسی ایرانی‌ها دخیل هستند) تصور می‌کند که مجوز عمومی در مورد فناوری آنها صدق نمی‌کند، می‌تواند برای دریافت مجوز ویژه از اداره کنترل دارایی‌های خارجی آمریکا اقدام کند. مثلاً اگر گفته شود که یک پلت‌فرم ارتباطاتی هم استفاده شخصی و هم مقاصد تجاری دارد، مجوز ویژه برای ارائه یک سرویس خاص صادر خواهد شد و در این موارد، اداره کنترل دارایی‌های خارجی آمریکا نیز با صدور آن سرویس مخالف نیست (این یعنی همه موارد استفاده از گوگل اپ انجین در ایران از تحریم معاف است، زیرا به ادامه یا توسعه برنامه هسته‌ای این کشور کمک نمی‌کند).

دسترسی به این پیام‌رسان را برای کاربران داخل ایران فراهم کند، زیرا گوگل تا زمان برقراری تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران، گوگل اپ انجین را مسدود کرده است.

این مساله در جریان بازداشت و حبس گسترده معترضان دی ۱۳۹۶ به یک دغدغه تبدیل شد، زیرا این نگرانی وجود داشت که حریم خصوصی بازداشت‌شدگان در بازجویی‌های غیرقانونی نقض شود. ویژگی‌های خاص اپلیکیشن سیگنال مانند پیام‌های ناپدیدشونده و رمزگذاری سراسری به مسئله‌ای پراهمیت بدل شده، به‌ویژه آنکه بازداشت‌های گسترده اغلب با ضبط دستگاه‌ها و تلفن‌های شخصی همراه می‌شود و بازداشت‌شدگان به زور وادار به ورود به صندوق‌های پست الکترونیک و نرم‌افزارهای پیام‌رسان‌شان می‌شوند.^{۴۴}

این سیاست گوگل نگران‌کننده است زیرا گوگل اپ انجین می‌تواند بر اساس مقررات اداره کنترل دارایی‌های خارجی آمریکا مربوط به «مجوز عمومی دی-۱» (GL D1)^{۴۵} از تحریم مستثنا شود و گوگل برای معافیت استفاده از این انجین از تحریم‌ها درخواست ارائه دهد. GL D1 یا همان مجوز عمومی ارتباطات شخصی، درباره استفاده از گوگل اپ انجین جهت تسهیل استفاده از تکنولوژی دورزدن سانسور برای ابزارهای ارتباط امن همچون سیگنال صدق می‌کند.

عدم دسترسی به سیگنال پس از رفع فیلتر آن اتفاق افتاد (به پاورقی ۳۲ مراجعه کنید) و این موضوع ما را به مشکل ادامه‌دار پیروی بیش از حد از تحریم‌ها علیه دسترسی به زیرساخت‌های اینترنت در ایران رهنمون می‌کند. ما این معضل را از زمان حذف اپلیکیشن‌های ساخت ایرانیان توسط اپل در اسفند ۱۳۹۵ مستندسازی کرده‌ایم.^{۴۶}

صفحه ۲۵ گزارش تیرماه ۱۳۹۴ «جرایم کامپیوتری در ایران، رفتارهای آنلاین پرخطر» را ببینید. <https://www.article19.org/resources/computer-crimes-in-iran-risky-online-behaviour/> ۴۴

US Office of Foreign Assets Control (OFAC) GL D-1: <https://tinyurl.com/fej8pmo> ۴۵

صفحه ۵ گزارش شهریور ۱۳۹۶ را ببینید. <http://bit.ly/2EYkQfA> ۴۶

دسترسی فیزیکی به لپ‌تاپ‌ها و دیگر دستگاه‌ها

بررسی لپ‌تاپ‌ها و دستگاه‌های توقیف‌شده ساده‌ترین راه برای مقامات است تا از افراد بازداشت‌شده اطلاعات استخراج کنند. بر اساس آنچه مصاحبه‌شونده‌ها می‌گویند، اطلاعات جمع‌آوری‌شده از لپ‌تاپ‌های توقیفی اغلب پرونده آنها را بعد از دستگیری پیچیده‌تر کرده است. برای مثال، در بسیاری از موارد مصاحبه‌شونده‌ها پس از بازداشت خود متوجه شده‌اند که اطلاعات محافظت‌نشده فراوانی در دستگاه‌های کامپیوتری خود ذخیره کرده بودند. این مساله متعاقباً در بازجویی‌ها و پیگردهای قانونی به آنها آسیب رسانده است. پاسخ‌دهندگان همچنین اظهار کرده‌اند اگر دستگاه‌های مصادره‌شده آنها مورد بررسی قرار نمی‌گرفت، شواهد کافی برای محکومیت آنها وجود نداشت.

اغلب این افراد یا برای دستگاه‌های الکترونیک و/یا کامپیوترهای شخصی‌شان پسورد نداشته‌اند یا پسوردی که برای حساب‌های کاربری آنلاین خود بر این دستگاه‌ها انتخاب کرده بودند، چندان پیچیده نبوده است. آنها غالباً از یک پسورد واحد برای چندین حساب کاربری خود استفاده می‌کردند که دستیابی به اطلاعات را برای مأموران آسان می‌کرد. یکی از این افراد گفته است که همه پسوردهایش را به خاطر حافظه ضعیفش روی دسک‌تاپ لپ‌تاپ ذخیره کرده بود. در میان مصاحبه‌شوندگان، کسی در مورد استفاده از نرم‌افزارهای مدیریت پسورد گزارش نداده است.^{۴۷}

برخی از مصاحبه‌شوندگان با این تصور که چیزی برای پنهان کردن ندارند یا در صورت همکاری برخورد بهتری با آنها می‌شود، پسورد خود را فوراً به مأموران داده‌اند. با این حال کسانی که به گمان بدرفتاری کمتر مأموران بدین‌شیوه عمل کردند، در نهایت به اشتباه‌شان پی بردند.

در مقابل کسانی که پسورد خود را در بازجویی در اختیار مأموران نگذاشتند یا پسورد اشتباهی به آنها دادند، توانستند حساب‌های کاربری خود را ایمن نگه دارند.

هیچ کدام از افراد مصاحبه‌شونده از نرم‌افزارهای رمزگذاری روی دستگاه‌های خود استفاده نمی‌کردند. در بسیاری از موارد اطلاعات موجود در کامپیوتر افراد بازداشت‌شده، منجر به شناسایی، افشاء و (در یک مورد در این پژوهش) بازداشت افراد دیگر شد. در یک مورد، مصاحبه‌کننده‌ای که

در جریان اعتراضات دی‌ماه و پس از آن، شاهد یکی از گسترده‌ترین موج بازداشت‌ها در ایران پس از اعتراضات سال ۱۳۸۸ بودیم. حدود ۴۹۷۰ نفر از زمان آغاز اعتراضات در دی ۱۳۹۶ بازداشت شدند. آزار و تعقیب و دادرسی ناعادلانه در ایران مساله تازه‌ای نیست. اما فقدان روند قانونی صحیح که در هفته‌های اخیر در مرکز توجه‌ها قرار گرفته، نه تنها در چگونگی بازداشت و تعقیب قضایی مردم، که در چگونگی ضبط دستگاه‌های شخصی و نقض حریم خصوصی آشکار است.

یکی از مواردی که بر اساس آن دسترسی غیرقانونی به اطلاعات شخصی افراد از طریق توقیف دستگاه‌های الکترونیکی فاش شد، پرونده نازنین زاغری رتکلیف، شهروند بریتانیایی - ایرانی است که در فروردین ۱۳۹۵ در ایران بازداشت شد. مورد دیگر کاووس سید امامی، فعال محیط زیست ایرانی است که ۲۰ بهمن ۱۳۹۶ در بازداشت در زندان اوین در درگذشت. در هر دو پرونده، رسانه‌های ملی ایران اطلاعات، ایمیل‌ها و عکس‌هایی از این افراد منتشر کردند که از سوی مقامات ضبط شده بود؛ آن هم به شیوه‌ای که آنها را عوامل بیگانه و تهدیدی برای امنیت ملی معرفی کنند.^{۴۷}

مواردی مانند نازنین زاغری-رتکلیف و کاووس سید امامی از محدود مواردی هستند که مدارک دیجیتالی ضبط‌شده از آنها برای استفاده در کمپین‌های تخریب شخصیت رسانه‌ای شده است. با این حال ضبط مدارک دیجیتال منحصر به این موارد محدود نیست و همیشه از آنها در کمپین‌های رسانه‌ای استفاده می‌شود، بلکه اغلب در پیگرد افراد بازداشت‌شده یا بازداشت دیگر افراد مرتبط مورد استفاده قرار می‌گیرند. ما پیش‌تر در سال ۱۳۹۳ این رویه را در گزارش‌مان با عنوان «جرایم کامپیوتری در ایران: رفتار آنلاین پرخطر»^{۴۸} مستند و به این مساله اشاره کردیم که ارباب افراد با هدف دستیابی به اطلاعات دیجیتال آنها انجام می‌شود.

در ادامه به بررسی این مساله می‌پردازیم که اطلاعات چگونه با زور و اجبار از بازداشت‌شدگان به دست می‌آید. تحلیل ما بر اساس مصاحبه با ۲۵ تن از کسانی است که به خاطر فعالیت‌های آنلاین خود تحت تعقیب قرار گرفته و بازداشت شده بودند.^{۴۹}

۴۷ فیلم پخش شده از تلویزیون ایران در ۲۵ بهمن ۱۳۹۶ درباره کاووس سید امامی را به زبان فارسی در اینجا ببینید: <http://bit.ly/2ExqxwBW>

فیلم تولید شده به زبان انگلیسی در رسانه انگلیسی پرس تی‌وی در تاریخ ۱۵ آذر ۱۳۹۶ را اینجا ببینید: <http://bit.ly/2sHynU5>

۴۸ <https://www.article19.org/resources/computer-crimes-in-iran-risky-online-behaviour/>

۴۹ صفحه ۲۵ گزارش را ببینید.

۵۰ برای اطلاعات بیشتر در مورد سیاست‌های ملی بر فیلتر و سانسور و نقش ای‌اس‌پی‌ها گزارش OpenNet Initiative را در اینجا ببینید:

https://opennet.net/sites/opennet.net/files/ONI_Iran_2009.pdf

تاریخچه پیام‌های چت خود را پاک نکرده بود، ناخواسته هویت طرف مقابل را که با دقت تاریخچه پیام‌های چت‌شان را پاک کرده بود، آشکار کرد و این مساله به بازداشت فرد دوم انجامید.

استفاده از اطلاعات ناقص و تکه‌تکه

اطلاعات ناقص و تکه‌تکه جمع‌آوری شده از سوی مقامات از منابع مختلف به‌عنوان ابزار ارباب افراد استفاده شده و باعث شده تا افراد بازداشت شده با این تصور اشتباه که مقامات همه چیز را درباره آنها می‌دانند، اطلاعات بیشتری از خودشان فاش کنند.

جو ترس حاکم بر جامعه ایران کارآمدی این روش را تقویت کرده و باعث شده تا برخی از پاسخ‌دهندگان در رفتار آنلاین خود چندان جوانب امنیتی را رعایت نکنند، زیرا تصور می‌کردند هر چقدر مراقب باشند، مقامات پیشاپیش از همه جزئیات زندگی آنها باخبرند. و در نتیجه به باور آنها ملاحظات امنیتی بی‌فایده بودند.

فشار روانی

برخی از این افراد گزارش داده‌اند که ماموران آنها را در صورت عدم همکاری به افشای اطلاعات شخصی و خصوصی معذب‌کننده تهدید می‌کردند. عده‌ای نیز گزارش داده‌اند که تهدیدها علیه اعضای خانواده آنها بوده است تا فشار بیشتری بر آنها بیاورند. ماموران اعضای خانواده را نیز تهدید می‌کردند که اگر در مورد عزیز زندانی‌شان اطلاع‌رسانی کنند، با او بدرفتاری خواهد شد. در دیگر موارد نیز ماموران به اعضای خانواده به دروغ وعده می‌دادند که اگر همکاری کنند یا اطلاعات در اختیار آنها قرار دهند، این مساله به عزیز زندانی‌شان کمک خواهد کرد.

شکنجه و روش‌های دیگر بدرفتاری

خیلی از مصاحبه‌شوندگان می‌گویند که شکنجه و سایر اشکال بدرفتاری ماموران در دوره بازداشت، آنها را وادار به اعتراف می‌کرد. مصاحبه‌شونده‌ها از بازجویی‌های طولانی و ضرب و شتم مکرر و سیلی و آزار کلامی خبر داده‌اند و یا اینکه در شرایط غیرانسانی، تحقیرآمیز و بی‌رحمانه نگهداری می‌شده‌اند.

بازجویی به عنوان اولین منبع اطلاعات

از همه مصاحبه‌شوندگان در بازجویی‌ها خواسته شده بود تا پسوردها و اطلاعاتی را درباره تماس‌های خود، شبکه‌ها و سازمان‌دهندگان جنبش‌های اعتراضی یا گردهمایی‌ها در اختیار قرار دهند. از برخی مصاحبه‌شوندگان کمتر خرساز خواسته شده بود تا همه چیز را درباره برخی دوستان خاص،

همکاران یا افراد دیگر حاضر در فهرست تماس‌هایشان بنویسند. یکی از مصاحبه‌شونده‌ها می‌گوید که بخش اعظم بازجویی‌های او به نوشتن همه اطلاعاتش درباره تک‌تک افراد ذخیره شده در فهرست تماس تلفن همراهش گذشت.

این شیوه آخر معمولاً زمانی مورد استفاده مقامات قرار می‌گیرد که شخصی را تحت نظر قرار می‌دهند اما اطلاعات و داده کمی درباره‌اش دارند. این مساله نشان می‌دهد که ماموران معمولاً توانایی دسترسی به حساب‌های آنلاین افراد را پیش از بازداشت آنها ندارند (البته به جز چند مورد نادر فیشینگ) و بنابراین از بازجویی و بازداشت به عنوان ابزار اصلی جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌کنند.

نازنین زاغری راتکلیف

پرس‌تی‌وی، شاخه انگلیسی‌زبان خبرگزاری دولتی ایران، ۱۶ آذر ۱۳۹۶ مستندی درباره به اصطلاح فعالیت‌های نازنین زاغری برای تشویق به فتنه در ایران پخش کرد. مستند پرس‌تی‌وی یکی از مجموعه مستندهایی بود که در رسانه‌های دولتی به انگلیسی و فارسی پخش شد اما پخش این مستند خاص همزمان با تشکیل ناگهانی یک پرونده قضائی دیگر برای تعقیب قضائی مجدد نازنین زاغری بود. به نظر می‌رسد مقامات امنیتی ایران از ایمیل‌های نازنین زاغری رسیده‌های مالی و قراردادهایی را به دست آورده بودند که او در طول دوران حرفه‌اش به پروژه‌های مربوط به آنها یاری رسانده بود یا در آنها مشارکت کرده بود.

دستگاه قضایی ایران پیش از بازداشت زاغری او را زیر نظر داشت. او یک معلم ساده زبان انگلیسی در ایران بود که خیلی زود روزنامه‌نگاری را شروع کرد. او بعدتر در دانشگاه متروپولیتق بریتانیا در رشته مدیریت ارتباطات بورس تحصیلی دریافت کرد... یک سازمان امنیتی در ایران مستنداتی به پرس‌تی‌وی ارائه کرده است که برخلاف ادعاهای مطرح شده، نشان می‌دهند او در ایران تنها یک مادر نبود. شواهد نشان می‌دهد او یکی از مسئولان استخدامی بخش فارسی خبرگزاری بی‌بی‌سی است که جوانان ناراضی از حکومت ایران را جذب می‌کرده. او همچنین در پروژه‌های دیگری در شرکت‌های مرتبط با دولت‌های بریتانیا و ایالات متحده آمریکا برای استخدام و رتبه‌بندی افراد مشارکت داشته است. همکاری او با بی‌بی‌سی در پروژه موسوم به زیگ‌زاگ در نقشی محوری ادامه یافته است. هرچند بی‌بی‌سی نپذیرفته که نازنین زاغری کارمند آنهاست، اما مدارک دریافت دستمزد او می‌تواند شهادی بر این موضوع باشد.^{۵۱}

مسئولیت‌های ساختگی او در اپوزیسیون علیه حکومت ایران استفاده کردند. همچنین دسترسی آنها به اطلاعات شخصی او منجر به انتشار عکس‌های خصوصی بی‌حجاب او شد تا پیش از دادگاه وجهه او را به‌عنوان عامل غرب در رسانه‌های ایران خدشه‌دار کنند.

از خلال ردپاهای برجای‌مانده از پروژه‌ها و ارتباطات زاغری در ایمیل‌های شخصی او به سازمان‌ها و پروژه‌های وابسته به دولت‌هایی که ایران آنها را تهدید می‌داند، روایتی از درباره به اصطلاح اقدامات سرنگونی‌طلبانه او ساخته شد. نقض حریم خصوصی و داده‌های شخصی زاغری-رتکلیف در این مورد خاص برای ساختن برنامه‌های تبلیغاتی علیه تلاش‌های صورت‌گرفته در حمایت از او و نیز ادامه توجیه فقدان روند قانونی شایسته و بدرفتاری با در دوران دستگیری از آنها به کار رفت.^{۵۴}

کاوس سید امامی

کاوس سید امامی، شهروند دوتابعیتی ایرانی-کانادایی، استاد جامعه‌شناسی در دانشگاه امام صادق تهران و فعال محیط زیست و مدیرعامل «بنیاد حیات وحش میراث پارسیان» بود. او در دی ۱۳۹۶ به همراه چندین فعال محیط زیست دیگر دستگیر شد. دادستان تهران دلیل این دستگیری‌ها را جمع‌آوری اطلاعات طبقه‌بندی‌شده «تحت پوشش پروژه‌های علمی و محیط‌زیستی» عنوان کرد. مرگ سید امامی در زندان در ۲۰ بهمن ۱۳۹۶، یک مورد از سلسله‌موارد مرگ مشکوک زندانیان پس از موج اخیر اعتراضات ضددولتی بود. عباس جعفری دولت‌آبادی، دادستان تهران بدون ارائه هیچ مدرکی به خبرنگاری ایلنا گفت که مرگ او خودکشی بوده است:

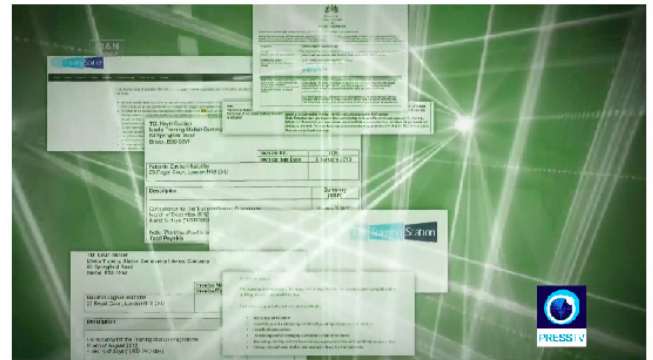
این فرد یکی از همان متهمان بوده و با توجه به اینکه می‌دانسته است اعترافات زیادی هم علیه وی شده و هم خود اعترافاتی داشته متأسفانه در زندان دست به خودکشی زده است.^{۵۵}

به گفته خانواده سید امامی و وکلای آنها، هیچ گزارش پزشکی‌ای در تأیید علت مرگ وجود ندارد.^{۵۶} مسئولان اجازه کالبدشکافی مستقل را به خوانده ندادند. در همین حال، تلویزیون رسمی جمهوری اسلامی (IRIB) مستندی را در مورد سید امامی پخش کرد که ظاهراً بر اساس اطلاعات سازمان‌های امنیتی تهیه شده بود. این اطلاعات را سازمان‌های امنیتی از دستگاه‌های الکترونیکی سید امامی، حساب‌های آنلاین او و وسایلی شخصی ضبط‌شده در

UK's soft war against Iran: Case of Zaghari

Home / Programs / Iran Today

Wed Dec 6, 2017 05:31AM

Download Embed

This program takes a look at a legal case that has been a bone of contention between Iran and the US for over a year now. Tehran says Nazanin Zaghari has breached its national security, while London says the arrested is just a mother.

تصویر ۱۰: تصویری از اسنادی که پرس تی‌وی مدعی است از طریق سازمان‌های امنیتی به آنها دست یافته؛ «اسنادی که برخلاف ادعاهای مطرح شده، نشان می‌دهند او در ایران تنها یک مادر نبود».

شواهد بیشتر در مورد نازنین زاغری نشان می‌دهند که او پس از هشت‌ماه تحمل اجباری سلول انفرادی، تحت فشار وادار به ارائه پسوردها و حساب‌های خود شده است. او بدین ترتیب تحت بازجویی‌های غیرقانونی قرار گرفته که حق او برای دسترسی به فرآیند قانونی شایسته و دادرسی عادلانه را نقض می‌کند.^{۵۷} او بدون طی شدن فرآیند قضائی یا دسترسی به وکیل، به دستور سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران بازداشت شده و در زندان این نهاد نگهداری می‌شود و تحت فشار به اعتراف وادار شده است.^{۵۸}

در اختیار گرفتن اطلاعات شخصی نازنین زاغری با استفاده از فشار و زور، به مقامات اطلاعاتی ایران کمک کرد تا به رسیدهای مالی در ایمیل او دست پیدا کنند. مقامات اطلاعاتی با نشان دادن تصویری تحریف‌شده، این رسیدها را به‌عنوان فرم حقوق ماهیانه او از بی‌بی‌سی نمایش دادند و جهت بدنام کردن نازنین زاغری از آنها به عنوان مدرکی برای اثبات نقش‌ها و

۵۲ در ابتدای دوره بازداشت نازنین زاغری او در سلول انفرادی نگهداری می‌شد. سپس او را ۱۰۰۰ کیلومتر دورتر، به کرمان انتقال دادند بدون اینکه آگاه باشد

که کجاست و بدون اینکه هیچ ارتباطی با مشاور حقوقی داشته باشد یا با خانواده‌اش در تماس باشد.

۵۳ خبر بی‌بی‌سی درباره نازنین زاغری رتکلیف ۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۶ در اینجا بخوانید: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-36248535>

۵۴ درخواست آرتیکل ۱۹ برای پایان بخشیدن به دستگیری خودسرانه زاغری-رتکلیف را در اینجا بخوانید:

<https://www.article19.org/resources/iran-end-arbitrary-detention-of-media-charity-worker-nazanin-zaghari-ratcliffe/>

۵۵ <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-43025356>

۵۶ وکیل سید امامی: فیلم سپاه پاسداران از سلول سید امامی، خودکشی او را نشان نمی‌دهد <http://bit.ly/2CCPxBS>

یورش به خانه‌اش بیرون کشیده بودند. در این مستند، با استناد به تنها یک ایمیل او به دوستی آمریکایی و بدون هیچ دلیل یا مدرک روشنی نتیجه‌گیری شده که او با سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا در ارتباط بوده است (تصویر ۱۱ را ببینید).

ضبط آن ضرورت نداشته باشد با اخذ رسید به صاحبش مسترد می‌شود.

ماده ۴۸ قانون جرایم کامپیوتری نیز به موضوع مشابهی اشاره دارد:

شود محتوای در حال انتقال ارتباطات غیر عمومی در سیستم‌های رایانه‌ای یا مخابراتی مطابق مقررات راجع به شود مکامات تلفنی خواهد بود.

تبصره- دسترسی به محتوای ارتباطات غیر عمومی ذخیره شده نظیر پست الکترونیکی و یا پیامک در حکم شوند و مستلزم رعایت مقررات مربوط است.^{۵۴}

در مورد دو پرونده ذکر شده، روند و رویه‌های طی شده برای دسترسی به دستگاه‌های شخصی و حساب‌های خصوصی متهمان نامشخص است. مدارک ارائه شده در روایت‌ها و داوری‌های رسانه‌ای تاکنون نشان داده که اهداف و اقدامات سازمان‌های امنیتی ایران، یعنی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مغایر با هر قانون و مقرراتی در حال دیکته کردن روند وقایع در این پرونده‌ها بوده است.

تصویر ۱۱: برنامه ۲۰۳۰ تلوویزیون ایران مستندی برای بدنام کردن سیدامامی به عنوان جاسوس پخش کرد. مدرک آنها برای اثبات جاسوسی سید امامی یک ارتباط ایمیلی پیش‌پاافتاده بین او با شخصی به نام «دیوید» است.

قانونی بودن انتشار اسناد خصوصی در فیلم‌های مستند

این دو پرنده که به آنها اشاره شد، باعث ایجاد نگرانی‌های زیادی درباره نقض حقوق بشر و آزادی‌های اساسی در ایران شده است؛ به ویژه در ارتباط با اصل برائت، حق دسترسی به روند قانونی، حق دادرسی عادلانه و نیز حق حفظ حریم خصوصی مطابق تعهدات بین‌المللی حقوق بشر. در وهله نخست، این واقعیت که قوه قضائیه و رسانه ملی ایران با آغوش باز کار سرویس‌های امنیتی برای استخراج چنان مدارکی از ارتباطات خصوصی و دستگاه‌های شخصی بازداشت‌شدگان و سناریوسازی برای متهم کردن آنها به جاسوسی را می‌پذیرند، نقض فاحش اصل برائت است. ثانیاً، به حقوق اساسی زندانیان هیچ احترامی گذاشته نمی‌شود. در ماده ۱۰۴ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب آمده است:^{۵۷}

در مواردی که ملاحظه، تفتیش و بازرسی مراسلات پستی، مخابراتی صوتی و تصویری مربوط به متهم برای کشف جرم لازم باشد قاضی به مراجع ذی ربط اطلاع می‌دهد که اشیاء فوق را توقیف نموده نزد او بفرستند، بعد از وصول آن را در حضور متهم ارائه کرده و مراتب را در صورت مجلس قید نموده و پس از امضاء متهم آن را در پرونده ضبط می‌نماید. استنکاف متهم از امضا در صورت مجلس قید می‌شود و چنانچه اشیاء مزبور حائز اهمیت نبوده و

۵۷ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب http://www.iranhrdc.org/persian/permalink/3495.html#Wpwt_q6nFpg

۵۸ <https://markazi.ict.gov.ir/ICTContent/media/filepool3/2013/9/17.pdf>

مدافع آزادی بیان و آزادی دانش

ARTICLE 19
Free Word Centre
60 Farringdon Road, London
EC1R 3GA
United Kingdom
T: 2500 7324 20 44+ / F: 0566 7490 20 44+ / E: info@article19.org
W: www.article19.org / Tw: [@article19org](https://twitter.com/article19org) [@article19UN](https://twitter.com/article19UN)
Fb: facebook.com/article19org